

Καὶ τῆς πατρίδας τῇ δροσίᾳ· ἡ λαχτάρα
Πλάτυνε μέσα του ὕστερα, καὶ ζώνει
Τὴν Ἀνθρωπότη.

Καὶ κανεὶς γιὰ νὰ μὴν τονε ταράξη
Στὸ μέγα ἀγκάλιασμά του, σκληρὰ διώχνει
Κάθε ζωὴ συντροφικὴ καὶ ἀγάπη,
Καὶ τῆς μικρῆς τῆς μοναξιάς προβάλλει
Ἡρώας καὶ κρόχτης.

ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Τῆς Ἀνθρωπότης ἴδνετο τὰ πρῶτα
Χρόνια μου ἐμένα τὰ θρασὰ θαμπώνει,
Καὶ πρὸς αὐτὸ παρόδερα πεινῶντας,
Ὅσο ποῦ μὲ γονάτισ' ἕνα χέρι
Καὶ μὲ καρφώνει

Μπροστὰ στὴν ἄγρια εἰκόνα τῆς Πατρίδας·
Καὶ λέω γονατιστὸς καὶ καρφωμένος·
«Ὁ, τι κρατῶ, ἀπὸ σένα, καὶ γιὰ σένα!»
Καὶ τὸ πνέμα μου βλέπω νὰ τὸ ὑψώνουν
Διπλὰ φτερούγια,

Ἡ μοναξιά καὶ ἡ συντροφιά· δὲ φτάνει
Τὸ ἕνα, φτερό, παραδαρὸς μέσ' σιᾶδεια,
Τὰ δυὸ σὲ ὑψώνουν ρήγισσα, ὦ Ἰδέα!
Μόνος κ' ἕνας ἐγώ, γιὰ νὰ δουλέψω
Γιὰ σᾶς, ὦ πλήθη!

Κοιμάται στὰ χτηνώδικα κορμιά σας
Μιά θεία ψυχὴ· νὰ τὴν ξυπνήσω θέλω
Μὲ τὰ χεῖδιά τοῦ Λόγου καὶ τῆς λύρας,
Μὲ τὸ δαρμὸ τοῦ βούνευρου, καὶ μ' ὅτι
Χτυπάει καὶ σφάζει.

Καὶ κανενὸς πατέρα ἀπὸ τὴ Σπάρτη
Καὶ τάφον κανενὸς ἀπ' τὴν Ἀθήνα
Τὰ κόκκαλα δὲν πῆγα νὰ ξεθάψω
Νὰ τὰ χτίσω στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μου,
Γιὰ νὰ φαντάζω.

Στὸ χτεσινὸ τὸ χῶμα, ποῦ τὴν ξέρει
Τῇ δάφνῃ, καὶ τὸ γγίζεις καὶ ἀναβρῶζει
Τὸ νερὸ τὸ ἀρμυρὸ σὰ θυμωμένο,
Ἐκεῖ ποῦ ὁ Μπαῦρον ἐκλείσας τὰ μάτια,
Πρωτόειδα σε, ἦλιε!

Η ΜΟΥΣΑ

Κοίματα πλήθια ἀπάνον σου τὰ πῆρες
Δικά σου, πατρικά, προγόνων, δλων·
Ὅλα θὰ τὰ πληρώσης, δὲ θὰ ζήσης.

Καὶ στὴν πηγὴ τοῦ ἡλίου μέσα, ἡ νύχτα
Θὰ σὲ ρουφήξῃ!

ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὡ Μοῦσα, ἄς μὴ ταράξῃ οὔτε ἀπὸ μένα,
Οὔτε ἀπὸ σὲ ματιά, καὶ σ' ὅποια βάρη,
Τὸ σιωπηλὸ κάρφωμα τοῦ ματιοῦ μας
Ἀπάνον στοῦ μεγάλου τὴν εἰκόνα
Ποῦ μᾶς γιομίζει.

Η ΜΟΥΣΑ

Τὸν ξανάειδα. Στὸ χιόνι τῆς κορφῆς τοῦ
Λαμποκοποῦσε ὁ ἥλιος μιᾶς Βαλχάλας·
Στὰ πόδια τοῦ ἑνὸς πέλεκας καὶ μιᾶ ἄρπα,
Τοῦ Σκάλδου καὶ τοῦ Βίκιγγα τὰ δπλα,
Τὸν καρτεροῦσαν.

Κοιμισμένος. Μιά ὑπέρθεη γυναῖκα
Στὸν κόρφο τῆς τότε σφιχτοκρατοῦσε
Καὶ τῆς πιστῆς Σολβέγιας τὸ τραγοῦδι
Ἀπάνον ἀπὸ τὸν ὕπνο τοῦ καλοῦ τῆς
Τοῦ τραγουδοῦσε:

«Στὴν ἀγκαλιά μου πέρασε ἡ ζωὴ σου
Κανακενιά· κουράστηκες· κοιμήσου,
Λατρεντέ μου, σὲ ξενυχτίζω». — Ποιὰ εἶσαι;
Μοῦ ἀποκρίθη· «Ἡ γυναῖκα τοῦ Θανάτου,
Ἡ Ἀθανασία»!

3 τοῦ Θεριστῆ 1906.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΥΣΤΡΑ

28 τοῦ Μαγιοῦ.

Δάφνη μου, καλὴ μου Δάφνη!

Σοῦ γράφω τὸ πιτάκι μου αὐτὸ — ποῦ δάκρυα
καυτερὰ ἀγάπης καὶ πόνου τὸ ραντίσανε — ἀπὸ τὴν
ὄνειρμένη σου Πομπή τῆς μεσοχρονιάτικης Ῥωμιο-
σύνης, ἀφ' τὰ ψηλὰ καὶ χιονοσκεπάζα κορφοβούνα
τοῦ Ταῦγετου καὶ ἀπὸ τὴς τρισέβδοξες ὄχθες τοῦ γορ-
γοπόταμου Εὐρώτα, τὴς πλούσιες σὲ δάφνες καὶ μυρ-
σίνες. Σοῦ γράφω γιατί σένα πάντοτε συλλογίζομαι,
σένα παντοῦ φαντάζομαι καὶ τὴ δική σου, Δάφνη
μου, ζωγραφικὰ ἔχω μὲ χρώματα ἄγνωστα στοὺς
ζωγράφους ζωγραφισμένη μὲς στὴν ψυχὴ μου, στὴν
ψυχὴ μου, στὴν καρδιά μου καὶ στὰ μάτια μου. Ἐσὺ

μὲ μέθυσεσ τάφανταστο μεθύσι τοῦ ὄνειρου κ' ἐσὺ
μοῦ χάρισεσ τὴ δύναμη γιὰ νὰ σοῦ χτίσω τὰ τεχνο-
σκαλισμένα παλάτια ποῦ σοῦ πρέπουνε· ἀπὸ σένα
δανείστηκα τὸ ἅγιο ἐκεῖνο φῶς, ποῦ μὲ δαῦτο τώρα
ξεχωρίζω καθάρια τὰ γύρω μου, τὸ φῶς τῆς καλω-
σύνης καὶ τῆς ἀγάπης· ἐσὺ, καὶ πάλιν ἐσὺ, μέρα
καὶ νύχτα στάθηκες ἡ μόνη μου Ὀδηγήτρα στὰ πέ-
ραντα τῆς ζωῆς μου πέλαγα, ποῦ τὰ δένουν — ὠι-
μένα — ἀδιάκοπα βορριάδες μανισμένοι κ' ἄγρια κύμα-
τα. Ἐσὺ ἀγάπη μου, ὁ μόνος μου καλοθελητὴς μου·
καὶ τὰ πάντα πέρα καὶ πέρα σὲ σένα χρωστάω.
Σκλάβος σου λοιπὸν ἀληθινός, ἀσύγκριτος στὴν πί-
στη δουλευτῆς σου, πρόθυμος στὸ θέλημά σου καὶ
στὸν κάθε σου ὀρισμὸ ὅς εἰμαι πάντοτε, ὦ πάναγνη
κόρη, ὦ τοῦ ποιητῆ μου Μυριάνα. Γιὰ σένα ὅς δου-
λεύω πάντοτε — καθὼς δουλεύω τώρα, γιὰ λόγου σου
κυρά μου, σὲ τούτη δὴ τὴν πάνεκρη καὶ ρημασμένη
χώρα — ὅς δουλεύω τρυπαχτερὰ καὶ μεγαλόπρεπα
καὶ ὅς εἶμαι πάντοτε τῶν διαδασμάτων μου ἀναδεν-
τράδι καὶ τῆς δουλειᾶς μου βλάστημα ὅχι σοφὰ βι-
βλία, οὔτε κανένα ἄλλο χάρισμα, παρὰ μονάχα ὁ δικός
σου ἔπαινος καὶ τὰ δικά σου τὰ γλυκὰ χαμόγελα...

Μυστοῦ 1 τοῦ Θεριστῆ.

Θυμῆσαι. Δάφνη, τὴ φεγγαροστόλιστη ἐκείνη
βραδιά τοῦ Μαγιάριλου: — Ὡ τί ἀξέχαστες οἱ ὥρες
τῆς βραδιάς ἐκείνης, τῆς φεγγαροστόλιστης, ποῦ
περάσαμε οἱ δύο μας μέσ' στὸ βραγιασμένο κήπο σου,
ποῦ δροσοπρασίνιζεν ὁλόκληρος, μαλακός, τρυφερός
καὶ μυρωμένος σὰν τὰ στήθη σου. Χαρούμενη — θυ-
μάσαι; — ὅλη ἡ Πλάση εἶχε ντυθῇ τὴν πιὸ καλὴ-
τερη φορεσιὰ τῆς· τὰ δέντρα μὲ φουντωμένους τοὺς
κλάδους, πρᾶσινα-πράσινα, γλαυκώζωστα καὶ ἀσά-
λευτα ἀπόπνιγαν λαμποκοπώντας τὴ γαλήνη δίχως
τὴν παραμικρὴ θολούρα· ἡ θάλασσα πέρα σιγαλὴ
καὶ καταγάλανη· ὁ οὐρανὸς ὁλόφωτος· οἱ ζέφυροι
ἐλαφροὶ-ἐλαφροὶ παίζαν μὲ τὰ μαλλάκια σου καὶ
χάιδευαν ἀπαλὰ-ἀπαλὰ τὴν ὄψη σου· τὰ πουλιὰ
ταῖρι-ταῖρι κελαῖδούσαν τὸν καιρὸ τῆς ἀγάπης καὶ
κελαῖδούσαν καὶ σένα Δάφνη, ἐνῶ τάνθη καὶ τὰ κα-
λοῦδια τοῦ κήπου σου σὲ χαιρετοῦσαν καὶ σὲ καλη-
σπέριζαν κόκκινα, ἄγνα καὶ δροσερά, σὰν τὰ βόδινα
καὶ εὐωδισμένα χεῖλη σου. Κ' ἐσὺ πρόσχαρη καθὼς
πάντοτε, μαγεμένη μὲ τὴ γλυκὴ ἀρμονία τῆς ξανα-
γεννημένης ὁλόγυρά σου Δημιουργίας μὲ τραγοῦδα-
γες τραγοῦδια ποῦ ξεπέρασαν καὶ τοὺς ῥυθμούς τοῦ
Ὁμήρου, καὶ μοῦ κυροφιδύριζες τὰ ὄνειρα τάγινωτα

στρατοῦ τοὺς γύρισε πίσω στὴ Κέρθο.

107. Ἀφ' τὴν ἐποχὴ ἄρχισαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ
χτίζουν καὶ τὰ μακροτεῖχια τὰ ὡς στὴ θάλασσα, τὸ
Φαληρικὸ καθὼς καὶ τὸ Πειραιώτικο. Κι' ὅταν οἱ
Φωκιδιῶτες στρατεύσανε στὰ Δωρικοχώρια, τῶν Λα-
κώνων τὴ μάνα πατρίδα — δηλαδὴ Βοῖο, Κυτίνιο καὶ
Ἐρινεῖο — καὶ κυριεψαν ἕνα τους, οἱ Λάκωνες μὲ κε-
φαλὴ τὸ Νικομήδην τοῦ Κλεομπερότου ὡς ἐπίτροπο
τοῦ βασιλεῖ Πλειστοάναχτα, γιοῦ τοῦ Παψανία,
ἀνῆλικου ἀκόμα, πῆγαν βοήθει τῶν Δωριέων μὲ
1500 ὁπλίτες δικούς τους καὶ 10,000 συμμαχικούς,
κι' ἀφοῦ ἀνάγκασαν τοὺς Φωκιδιῶτες νὰ παραδε-
χτοῦν ὅρους καὶ νὰ δώσουν πάλιν τὴν πολιτείαν, πῆ-
ραν τὸ δρόμο πίσω. Μὰ τοῦ γιालοῦ μεριά, ἂν ἤθε-
λαν περνώντας τὸν Κρισαῖο κόρφο νὰ μεταβιβαστοῦ-
νέ, εἴταν ἐτοιμοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ν' ἀρμενίσουνε γύρω
καὶ νὰν τοὺς ἀμποδίσουν· διάμεσα τῆς Γεράνιας πάλι
δὲν τοὺς φαινότανε ἀκίνητο ὅσο κρατοῦσαν οἱ Ἀ-
θηναῖοι τὰ Μέγαλα καὶ τὴς Πηγῆς (77). Γιατὶ εἶναι
κακότοπη ἡ Γεράνια καὶ τὴ φρουροῦσαν πάντα οἱ
Ἀθηναῖοι, κι' ἐβλεπαν πὼς εἶχανε τότες σκοπὸ νὰν
τοὺς ἀμποδίσουν κι' ἀπὸ κεῖ. Ἀποφασίσανε λοιπὸν νὰ

σταθοῦν (78) στὴ Βοιωτία καὶ νὰ λογαρίσκουν μὲ
τί τρόπο νὰ διαδοῦν πέρα πρὸ ἀκίντουνα. Μέρος ὁ-
μως καὶ κατὰ Ἀθηναίους τοὺς καλοῦσαν (79) κρυφὰ
μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ρήξουν τὴ δημοκρατίαν καὶ νὰ στα-
ματήσουν τὸ χτίσιμο τῶν μακροτεχνίων. Μὰ τρεῖζα-
νε νὰν τοὺς χτυπήσουν οἱ Ἀθηναῖοι σύψυχοι καὶ Ἀρ-
γίτες 1000 κι' ἀπὸ τοὺς ἄλλους συμμάχους ὅσοι ὄ-
σοι· τὸ σύνολο ἀνέβηκε σὲ 14,000. Καὶ βγήκανε νὰν
τοὺς χτυπήσουνε θαρρῶντας τοὺς πιασμένους στὰ στε-
νὰ, μέρος ὅμως καὶ γιατί ὑποψιάστηκαν καταργημὸ
τῆς δημοκρατίας. Σύμφωνα μὲ τὴ συμμαχικὴ συνθή-
κη ἦρθε στοὺς Ἀθηναίους καὶ Θεσσαλικὸ ἵππικόν, ποῦ
ὅμως τὴν ὥρα τῆς συμπλοκῆς ἀλλαξοτάχτηκε μὲ
τοὺς Λάκωνες.

108. Στὰ χέρια ἦρθαν στὴν Τανάγρα τῆς Βοιω-
τίας, καὶ νίκησαν οἱ Λάκωνες κι' οἱ συμμαχοὶ κι'
ἐγίνε φόνος καὶ τῶν διονῶν πολὺς. Τότες προχώρησαν
οἱ Λάκωνες ὡς στὴ Μεγαρικὴ, ὅπου δειντρόκοψαν τὸν

(78) περιμεῖναισι. Γράψε παραμεῖναισι. Συχνὸ τὸ
λάθοι.

(79) ἐπὶ γόν Νομίζω ἐπὶ γόντο (ποῦ πρῶτα ἔως
ἐγίνε ἐπὶ γόντο) Ἐπάγω = παρακινῶ νὰ πάω. Τὸ ἐπα-
ρακινῶ νὰ ἐρθεῖς ποῦ θέλεις ἔδω ἢ ἐκεῖνα λέγεται, νομί-
ζω, πάντα μὲ τὴ μέση φωνή.

τόπο κι' ἐπειτὰ φύγανε στὴν πατρίδα τοὺς διάμεσα
τῆς Γεράνιας καὶ τοῦ Ἐξαμιλιοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι πάλι
62 μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴ μάχη στρατεύσανε στὴ Βοιω-
τία μὲ στρατηγὸ τὸν Μυρωνίδην, καὶ νικῶντας τοὺς
Βοιωτοὺς στὴ μάχῃ τῶν Οἰνόφυτων ὄρισαν ὅλα τὰ
χωρῶρια τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδας, γράμεισαν ὁλό-
γυρα τὸ τελεῖ τῶν Ταναγραίων, πῆραν 100 ὁμήρους
τῶν Λοκρῶν τῶν Ὀπούντιων τοὺς πλουσιώτατους,
καὶ ζετέλιωσαν τὰ δικά τους τὰ μακροτεῖχια. Ἐ-
πειτα συνθηκολόγησαν κι' οἱ Αἰγενῆτες μὲ τοὺς Ἀ-
θηναίους, καὶ δεχτήκανε νὰ ζετειχιστοῦν, νὰ παρα-
δώσουν τὸ στόλο τους, καὶ κατόπι νὰ πλερώνουνε
χρήματα ὀριστά. Μὲ στρατηγὸ τὸν Τολμίδην τοῦ Τολ-
μαίου ἀρμενίσαν οἱ Ἀθηναῖοι γύρω καὶ τὴν Πελο-
πόννησο, ἐκῆσαν τὸ παραδοστέον τῆς Λακωνίας,
πῆραν τὴν Κορινθίαν Χαλκίδα, καὶ πατώντας τὴ στε-
ριὰ νίκησαν σὲ μιὰ μάχῃ τοὺς Σικωνίους.

109. Στὴν Αἴγυπτον οἱ Ἀθηναῖοι κι' οἱ συμμα-
χοὶ ἐξακολουθοῦσαν πάντα, καὶ τοὺς ἀντίκρυσε ἐκεῖ
πόλεμος καθὲς λογῆς (80). Στὴν ἀρχὴ δέσποσαν τὴν
Αἴγυπτον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τότες στέλνει ὁ Πέρσης
βασιλεὺς στὴ Σπάρτη ἕναν Πέρση τὸν Μεγάβαζον μὲ

(80) πολέμων. Νομίζω πολέμου. 11ρ6. 7,29 πᾶσα
ἰδέα· καθιστάται ὁλόφωτος.

(77) Δὲν τὸ βρῆκε ὁ Σχολιαστὴς καὶ τὸ βγάζει δ
Hude.

και τους μεγάλους πόθους, που γιόμισαν τον κήπο σου αγάπη, φίλτρα, ελπίδες. Κ' ένα τραγούδι σου — θυμάσαι; — έτσι έλεγε: «Όλες οι νύχτες σαν έσούτη ως περνούν κ' οι μέρες ως άργούν να ξεμερώσουν... — Μα ξάφνου σάπασε τὸ στόμα τὸ γλυκόλαλο κι ὁ νοῦς σου ἐπλανήθηκε σὲ στοχασμῶν ἄλλων βασιλεία. "Επειτα πάλι πρόσχαρη μοῦ εἶπες ἕνα λόγον ἀνεπάντεχο· κι ὁ λόγος σου εἶτανε τέτοιος. Ἄ! σὺ ποῦ σκυβεῖς νύχτα μέρα στῆς μελέτης τάποκρυφα κι ἄφ' τὰ ξεθωριασμένα γράμματα παλιῶν χαρτιῶν, περιγραμνῶν καὶ λίθων, ζητᾷς νὰ ξεδιαλύνῃς τῶν χρόνων τὰ τρισκότειδα, ἐκεῖ κάτω, ξέρεις, στοῦ Πενταδάκτυλου τίς ῥάχες ἀνθούσε τὸν παλιὸ καιρὸ, στὰ χρόνια τὰ εὐτυχισμένα, μιὰ πολιτεία πέραλαμπερ, στὰ πλούτη καὶ στὴν τέχνη. Καταχτητᾶδες βάρβαροι, κουρσάροι ἀγριεμένοι κι ὁ παντακαταλύτης ὁ καιρὸς, χάλασαν καὶ ρημάζανε τὴν ἑακουστή τὴ χώρα. Καὶ τώρα ρεῖπια ἄσκεπα, ρημάδια ἀνήλιαγα, σκουριές, χαλάσματα, συντρίμια, ἀπλώνονται· καὶ πέρα ποῦ ἄλλοτε ὑψώνονταν πεντάκαλα παλάτια, κλησιές μὲ θόλους σφαινοταχοῦς, σπείτια καλοχτισμένα, τῆς τέχνης λουλουδίσματα ποῦ τᾶπλασαν τεχνίτες μεγάλοι, ἀρχαϊότροποι, λάτρες τῶν Παρθενῶνων. Κ' ἐσκυψες καὶ μὲ χεῖρες καὶ μοῦ εἶπες πάλι: «Δεῖξε μοῦ τὴν ἀγάπη σου καὶ δράμε, δράμε καὶ στὴν πάνεκρη καὶ ρημασμένη χώρα κι ἄφ' ἐξομοῖα ἐρείπια ἀνάστησέ την πάλιν ὥστε νὰ ἰδῶ ἀγνάντια μοῦ τίς χάρες τίς παλιές της. Κάνε, καλέ μου, νὰ διαβῶν ἀπὸ τὴ φαντασία μου βηγάδες τῶν παλιῶν καιρῶν καὶ ῥήγισσες τῶν θρύλων, ῥηγόπλα πολεμόθρεφτα καὶ καστροπολεμίτες· τῆς ἀρχοντοῦς οἱ χρυσαῖοι, βαρῶνι καὶ βαράγγοι· ἱππότες σιδερόφραχοι μαζί μὲ τοὺς μαγιστροὺς· ἀκόμα ἄς ξανοίξω, ἔν θες, τῶν γυναικῶν φερσίματα, καὶ τῶν παιδιῶν παιγνίδια». Κ' εἶπαν, Δάφνη, τὰ λόγια σου ἕνα κομμάτι μουσικὴ, μιὰ ἁρμονία ἀπὸ τὴν Τευτονία. Κ' ἐτόλμησα ὁ δύστυχος νὰ σκύψω νὰ φιλήσω τὰ χερᾶκια σου καὶ σοῦ εἶπα· Ἄ! γιατί, καλή μου, χέφεσαι ρημάδια καὶ τᾶφους χορταριασμένους; τί ζητᾷς νὰ σοῦ ζωντανέψω μιὰ νεκρὴ πόλη; ἔφησε τὰ σκοτεινὰ καὶ βαθιὰ ὀνειράτα τῆς λησμονησιᾶς καὶ προστρώσου στὴ ζωὴ σαν τὸ κισσὸ στὸ δέντρο καὶ δὲς τὸ ξαναγέννημα τῆς Πλάσης ποῦ τὰ πάντα στεφανώνει μὲ ζωὴ καὶ μὲ δύναμη, μὲ χάρες καὶ μὲ ὁμορφιά· ἔλα ἂν θές νὰ σὲ φέρω κάτω στοὺς ῥοδότοπους μὲ τὰ ῥόδα τὰ λουσμένα στὴ δρόσο· ἢ πάμε στὰ γνῶριμα ἀκρογιάλια νὰ

χρήματα, ὥστε, ἂν καταφέρει τοὺς Πελοποννησιῶτες νὰ πατήσουν τὴν Ἀττικὴ, νὰ τραβηχτοῦν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Μὰ σὰ δὲν ἔβγαζνε τίποτα καὶ τὰ χρήματα ἐφείγαν τοῦ κάκου, ὁ Μεγάβαζος μὲ τ' ἀπομεινάρια τῶν χρημάτων ξανακουδάληθηκε πίσω στὴν Ἀσία, καὶ τότες σταλθηκε ὁ Μεγάβαζος τοῦ Ζωπύρου ἕνας Πέρσης στὴν Αἴγυπτο μὲ μεγάλο στρατό. Ἀπτός φτάνοντας τῆς στεριάς νίκησε σὲ μάχη τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς συμμάχους, σάρωσε τοὺς Ἕλληνες ἀπὸ τὴ Μέμφη, καὶ τέλος τοὺς ἔκλεισε μέσα στὴν Προσωπίτη τὸ νησί, ὅπου καὶ τοὺς πολιορκοῦσε ἕνα χρόνο καὶ ἔξη μῆνες, ὡς ποῦ στρίβοντας ἄλλοῦ τὰ νερά τὸ στέριψε τὸ κανάλι. Ἔτσι καθήσαν τὰ καράβια στὴν ξέρα, καὶ καθὼς τὸ περισσότερο νησί ἔγινε ἕνα μὲ τὴ στεριά, ἀπτός διάβηκε περπατώντας καὶ τὸ πῆρε.

110. Ἔτσι λοιπὸν ἡ δουλιὰ τῶν Ἑλλήνων καταστράφηκε ὕστερα ἀπὸ ἔξη χρόνων πόλεμο, καὶ ἀπὸ τὸ τόσο πλῆθος κάπου λίγοι σώθηκαν ὡς στὴν Κυρήνη περπατώντας διάμεσα τῆς Λιβύας, μὰ ἀσύγκριτα οἱ πλεονεχτοὶ τοὺς χάθηκαν. Ἡ Αἴγυπτος τότες ξανάπεσε στὸν Περσικὸ ζυγὸ, ἐξόν ὁ Ἀμυρταῖος ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ στοὺς βάλτους ποῦ τὸν ἔσωσε ἀπὸ πιάσιμο τὸ μέγεθος τοῦ βάλτου, καθὼς μάλιστα οἱ βελ-

ιδόμε ποῦ παίζει ἡ ἀλκιῶνα στοὺς ἀφρούς καὶ στὰ κύματα· καὶ ἂν θές πάλιν ἔλα νὰ ζήσουμε μιὰ ζωὴ δική μας, ἐλεύθερη ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀνθρώπινη ὄψη, σὲ τόπους ποῦ θὰ σ' ἐξηγήσω ἐγὼ, κι ὅπου κανεὶς πεθαίνει τὸ χεῖμῶνα καὶ ξαναζωντανεύει μὲ τὴν ἀνοιξή. Καὶ σὺ μοῦ εἶπες: «Δράμε τὴν πόλιν τὴ νεκρὴ νὰ μοῦ ἱστορήσεις· τέτοιο ξεφάντωμα γυρεύω· δράματα παλιά ποθῶ· θέλω νὰ ἰδῶ Ἱμπερίους, Βέλθανδρους, Μαργαῶνες· τῶν τάφων τὸ χορτάρι κάτω καὶ, στὴ ρημασμένη πόλιν, κρύβει μιὰ πλάση οὐρανία· αὐτὴ στὰ μάτια μου μπροστὰ θανατοουργὰ ξετύλιξε». Κ' εἶπαν, Δάφνη, τὰ λόγια σου σεῖρηνικὰ τραγούδια καὶ γητίματα.

Αὐτὰ μοῦ εἶπες κείνη τὴν δλόφωτη βραδιά· τὴν ἄλλην μέρα μὲ καράβι πλουμισμένο ταξίδιαφες πρὸς ἕνα μακρινὸ ἀκρογιάλι μιᾶς μαύρης θαλάσσης. Σὲ περίμεναν ἐκεῖ τάγκαλιόσματα καὶ τὰ φιλήματα τῆς αὔρας· κ' ἔδραμες πρὸς τάγκαλιόσματα — γιατί, Δάφνη, κανένα φύτρο οὐτ' ἀνθὸς δίχως αὔρα μπορεῖ νὰ ζήσει — ἐνῶ ἀπ' ἄλλο τὸ μέρος ἐγὼ ξίσκιζα πέλγα πλατιά, δερβένια, κάμπους καὶ βουνοποριές γιὰ νὰ ῥθω ἐδῶ στὴ ρημασμένη πόλιν ποῦ θές ἀκέρια νὰ σοῦ τὴν ἱστορήσω.

Καὶ τώρα δουλεύω ἀδιάκοπα γιὰ τὸ μεγάλο ἔργο ποῦ μὲ διατάξες. Καὶ στίκω δλόκληρα μερόνυχτα ἐμπρὸς στὰ συντρίμια λείψανα τοῦ κόσμου τοῦ παλιοῦ τοῦ περασμένου. Καὶ μὲ τὴ δική σου πάντα θύμηση ποτὲς δὲν ἐφοβήθηκα τῆς ἐρημίας τὰ βουτὰ οὔτε ἀνατριχιάζω μὲ τὴ θλίψη τοῦ θανάτου ποῦ ἔχει ἐλοκουρσίψει τὴ φουμισμένη χώρα. Καὶ μὲ σίνα πάντα Ὀδηγητρά σκάφτω καὶ ψάχνω μὲ ἀξίνα· ξεθάφτω καὶ στυλώνω, κ' ἱστορῶ τῶν περασμένων τὴ μυριόφυχη ζωὴ. Καὶ σοῦ ἐτοιμάζω τῶναιρέμένο βιβλίον, ποῦ σὲ δαῦτο σιγνοπερνοῦν γνῶριμες τῆς ἱστορίας μορφές, ζωντανεύονται τῶν θρύλων καὶ τῶν παραμυθιῶν φαντάσματα καὶ ἀργοδιαβαίνουν μὲ παιᾶνες καὶ μὲ θούρια παράδοξες λιογέννητες, ἀγαλαμάνιες δόξες, πόθοι, καὶμοὶ καὶ κλάυματα τῆς ρημασμένης πόλης. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ θάναϊ σὲ πάπυρου φύλλα γραμμένο· καὶ τὸ γράφω σὲ τόπους γεμάτους λίσφωτη φεγγαβολὴ καὶ ἔρωμα· καὶ τὸ γράφω στὴ γλώσσα σου, Δάφνη, τὴν ἀκατάληπτη ἀπὸ κάθε καταλαλητὴ τῆς ὁμορφίας καὶ τῆς ἀλήθειας. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ τὸ διαβάσης μόνον ἐσὺ καὶ θὰ εἶναι κι ὁ τάφος μου αὐτὸς· ὁ τάφος μου, Δάφνη, ἀστόλιστος καὶ ξεχασμένος καὶ σὲ σίνα μονάχα γνωστός.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ ΑΝΟΙΞΗ

1.

Δειλὸ πουλάκι, ἕνας καημὸς, φτερούγισσε σιμά μου, Στὸν κήπο ποῦ καθόμουν γυρτὸς μέσ' στὰ γιοφύλλια, Καὶ καί μοῦ κελάιθισε ποῦ ἀνιήχισε βαθειά μου Σὰν τὴ μιλιὰ ποῦ ἀφίνουσε τὰ εὐωδιαστὰ σου χεῖλια.

Καὶ τότε μοῖσθε ὁ στοχασμὸς πὼς σὰ μιὰ τέτια μέρα, Τὴν περασμένην ἀνοιξὴ πρώτη φορὰ — θυμάσαι; Μὲ τὴν καρδιά μου μίλησες μέσ' στὰ περβόλια πέρα Κι' ὠρκίστηκες τέτιες σιμὲς πάντα μαζί μου νᾶσαι...

2.

Τ' ἀξέχαστο τὸ δειλὸν ποῦ σοῦσθησα καρτέρι, Κεῖ ποῦ μονάχη γύρευες νὰ βροῖς τὸ μονοπάτι, Θυμάσαι πὼς σὲ τραβήξα στ' ἀγαπημένα μέρη... Ἐγὼ γεμάτος ἔρωτα, Ἐσὺ χαρὲς γεμάτη.

Τὰ πράσινα χαμόδεντρα σιὸ πλάϊ τους μᾶς δεχτήκαν... Καὶ τὴν αὐγὴ ποῦ διάβαινα ἰαίδια ποῦχαν ἀνθίσει, Κ' εἶπα: τὰ τόσα γέλια σου, καλὴ, δὲν ἐχαθῆκαν, Τὰ κλωνοῦρνια ἀποβραδὶς ἔχουν ἐδῶ κρατήσει ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

(Ἡ παιδικήσους διάλογος)

Ἡρόδωπα

Τάκης 11 χρόνων
Λυκούργος 12 ") ἀδέρφια
Πατέρας τους

Ἡ σκηνὴ μέσ' στὴν κάμαρα.

Τάκης

Τὴν ἄλλην Κυριακὴν ἔχουμε ἐξετάσεις. Τί ώραία! τί χαρούμενη μέρα! ἔρχεται στὸ σχολεῖν τόσος κόσμος! Κ' ἐρεῖς καθόμαστε στὶς θέσεις μας ἥσυχα, ἥσυχα, καὶ ὅταν μᾶς ρωτοῦν ἀποκρινόμαστε, καὶ ὁ δάσκαλος πάντα γελαζόμενος μᾶς δίνει κουράγιο: «Μπράβο, παιδί μου, πολὺ καλὰ, πολὺ ώραία!» Ἡ μητέρα ἀπὸ καὶ σὲ καμαρώνει μὲ περηφάνεια· οἱ ἄλλες κυρίες τὴ συχαίρουνται ἀπὸ φημισμένη. Ὁ πατέρας... λάμπει ἀπὸ χαρὰ τὸ πρόσωπό του, ἀπ' τὰ χεῖλια σου κρέμεται ἡ ἰσχυρία του, καὶ ἄμ' ἀποκρίνεσαι!

τινοὶ εἶναι οἱ πλεονεχτοὶ τοὺς Αἰγυπτίους. Τὸν Ἰνκρο ὅμως, τὸν βασιλεῖα, ποῦ σταλθηκε ἡ ψυχὴ τῆς ἑσθίας στὴν Αἴγυπτο, τὸν πιάσανε μὲ προδοσία καὶ τότε σταβρῶσαν. Κι' ἄλλα 50 τρίκροτα ὅχι τὴν Ἀθήνα καὶ τοὺς συμμάχους της, ἀρμένιζοντας πρὸς τὴν Αἴγυπτο ὡς ἀντικαταστάτες, ἐπιάσαν κατὰ τὸ Μεντήσο στόμα ἀνίδοι τὸ τί ἔτρεξε, ὅταν ἄρχοντα τοὺς ἔπασαν ἀπάνου πεζοὶ ἀπὸ τὴ στεριά καὶ Φοινικὸ ναφτικὸ ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ τοὺς κατὰστρεψαν τὰ περισσότερα καράβια, καὶ τ' ἄλλα τὰ λιγώτερα, ἐξέφυγαν πίσω. Τίτιο σταλθηκε τὸ τέλος τοῦ μεγάλου σφεριεῦ τῶν Ἀθηναίων καὶ συμμάχων στὴν Αἴγυπτο.

111. Ὅχι τὴ Θεσσαλία ὁ Ὀρίστης ὁ γιὸς τοῦ Ἐχεκρατίδη, τοῦ βασιλεῖα τῶν Θεσσαλῶν, ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰν τὸν πᾶν πίσω. Κι' ἀπτοὶ παίρνοντας τοὺς Βοιωτοὺς καὶ τοὺς Φωκιδιῶτες, συμμάχους τοὺς τότες, στρατίφανε στὰ Φάρσαλα τῆς Θεσσαλίας. Καὶ τὸν τόπο τὸν ὄριζαν, ὅχι ὅμως ὅσο ν' ἀλαργέδουν καὶ πολὺ ἀπὸ τὸ στρατόπεδο — γιατί ἀμπόδιζε τὸ Θεσσαλικὸ ἵππικόν — μὰ τὴν πολιτεία δὲν τὴν πῆραν, μήτε πρόκοβε κανεὶς τοὺς σκοπὸς, παρὰ γύρισαν πίσω ἀπραχτοὶ παίρνοντας μαζί τὸν Ὀρίστη. Λίγο κατόπι μῆνηκε 1000 Ἀθηναῖοι στὰ καράβια τ'

ἀραγμῖνα στὶς Πηγές· οἱ Πηγές εἶταν τότες στὰ δικά τους χέρια — καὶ ἀρμένισαν γύρω ὡς στὴ Σικιῶνα μὲ στρατηγὸν τὸν Περικλῆ τοῦ Ξανθίππου, καὶ βγαίνοντας στὴν ξηρὰ νίκησαν σὲ μάχη τοὺς Σικιωνοὺς ποῦ τοὺς ἀντίκρουσαν. Ἐφτὺς τότες πῆραν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ λαμβάνοντας ἀντίκρου στρατίφανε στὶς Οἰτιάδες τῆς Ἀκαρνανίας, μὰ δὲν τίς κυρτέψαν, παρὰ γύρισαν πίσω στὴν Ἀθήνα.

112. Ὑστερα, σὰν πέρασαν τρία χρόνια, κλείστηκε εἰρήνη τῶν Πελοποννησιῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων πεντεχρονιάτικη. Τότες Ἑλληνικὸν πόλεμον δὲν ἄγγιξαν οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ στρατίφανε στὴν Κύπρον μὲ 200 καράβια δικά τους καὶ συμμάχικα καὶ μὲ στρατηγὸν τὸν Κίμωνα. Ἀπ' ἀπτὰ 60 ἀρμένισαν πρὸς τὴν Αἴγυπτο ποῦ τοὺς προσκαλοῦσε ὁ Ἀμυρταῖος ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ στοὺς βάλτους, καὶ τ' ἄλλα πολιορκοῦσαν τὸ Κίτιον. Μὰ ἐπειδὴς πῆθαν ὁ Κίμωνας καὶ ἔπεσε πείνα, ἐφυγαν ἀπὸ τὸ Κίτιον καὶ λαμβάνοντας πέρα ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου θαλασσομάχησαν ἀντάμα καὶ πεζομάχησαν μὲ Φοίνικες καὶ Κυπριώτες καὶ Κίλικες, καὶ νίκησαν καὶ τίς διὸ τίς μάχες. Τότες προμίσανε γιὰ τὰ μέρη τους, καθὼς καὶ τὰ καράβια ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο μαζί τους ποῦ ξαναγύρισαν. Οἱ Λάκωνες πάλι κατόπι βγήκανε στὸν